

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Štev. 5.

V Ljubljani, petek dne 20. julija 1917.

Leto I.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravišstvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četr leta K 750, za mesec K 250. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštne proste.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglaš in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Častna dolžnost vsakega sodruga in sodružice je, da se naroči na delavsko glasilo, ki izhaja v njihovem materinem jeziku in ga po svoji moči razširja.

Učiteljstvo in vojna.

I.

Neizmerno je trpljenje, ki ga je rodila vojna vsepovsod, predvsem pa še med učiteljstvom. Če že pred vojno s svojimi borinimi plačami ni moglo več izhajati, ga je vrgla vojna naravnost v obupno stanje. Posebno značilno je, da je položaj učiteljstva baš v edini deželi, kjer imamo Slovenci absolutno besedo, na Kranjskem — najslabši in kakor kruto zasmehovanje se zdi človeku draginjska doklada, ki jo je določil kranjski deželni odbor svojemu učiteljstvu, namreč po 80 K in vsakemu nepreskrbljenemu otroku do 18. leta po 20 K, dvakrat ali trikrat na leto, kakor sta pač ravno pri volji deželni glavar dr. Ivan Šusteršič in njegov Mefisto, stolni kanonik msgr. dr. Evgen Lampe. Učiteljstvo drugih slovenskih kronovin, posebno goriško, ki trpi poleg tega tudi še vse neposredne strahote vojne, ni dosti na boljšem. Razmeroma najložji položaj ima še štajersko učiteljstvo, čeprav tudi tam nikakor ni zadovoljno.

Nikomur ne prihaja na um, da bi zahteval sklicanje deželnih zborov žalostnega spomina. Vsaka večja akcija v pomoč učiteljstvu je tedaj med vojno le težko izvedljiva in učiteljstvo je odvisno skoro docela od dobre

in slabe volje deželnih odbornikov. Ono nízko izigravanje iz mirnih časov se doslerno nadaljuje (glej razna škandalozna imenovanja med vojno), čeprav morda nekoliko bolj prikrito in brez hrupa. Sicer se zde človeku ti mirni časi kot pripovedka iz davne preteklosti, vendar še vseeno ni pozabljena ona kruta igra, ki so jo igrali z učiteljsko mizerijo v tej deželi klerikalci, v oni liberalci, v državnem zboru pa v ginljivi slogi oboji vkupaj. Ker se bo poleg vsega tega po vojni občutil še prav posebno popolni bankerot dežel, ni torej prav nobenega upanja, da bi se ta žalostni položaj slovenskega učiteljstva izboljšal pod dosedanjimi razmerami morda po vojni. Učiteljstvo bi bilo le še dalje navezano na milost in nemilost raznih lokalno političnih klik in objekt njihovega najnižjega zlorabljanja in izkoriščanja.

Umevno je tedaj, da potrebuje učiteljstvo v svojem bodočem eksistenčnem boju korenite, trdne in jasne orientacije, ki mora predvsem popolnoma zavreči svojo dosedanjo tradicijo — hlapčevanje meščanskim strankam. Svoja vprašanja mora zreti kot celoten kompleks, ker je eno odvisno od drugega, ker eno izhaja iz drugega in je končna rešitev nemožna v rešitvi enega vprašanja brez drugega. Dvigniti se mora tedaj učiteljstvo nad obzorje vaškega magnata in malomeščanskega filistra in tedaj bo tudi hitro spoznalo popolno sorodnost svojih vprašanj in bojov z onimi narodnega in mednarodnega proletariata. Različne zahteve bodo dobile s tem življenjsko silo in resnost, prešle bodo v meso in kri posameznikov in ne bodo, kot doslej, le nekak bavbav, s katerim se je hotelo od časa do časa (seveda še pred vojno) kokezirati z radikalizmom, v resnici pa o bivstvenih učiteljskih vprašanjih ni resno razmišljaj

noben, ne desorijentirani posamezniki, ne njihova, na liberalizmu hirajoča organizacija.

V svojem bodočem boju za eksistenco in krulh ter za svobodno, demokratično šolo more učiteljstvo že danes z vso sigurnostjo računati menda le na podporo zavednega socialističnega proletariata. Treba je, da najde z njim čim najožji stik. Zavedati se mora učiteljstvo svojega čistokrvnega proletarskega pokoljenja, zavedati se mora, da je učiteljstvo proletarskega naroda in le iz tega vidika bo našlo končno formo za rešitev vseh svojih vprašanj in teženj, le iz tega vidika bo zagledalo svoje pravo mesto in smer svoje delavne poti.

Fran B.

Nemške meščanske stranke.

Zopet govore, da pride na krmilo avstrijske vlade „nov mož“ z nalogo, da združi pestre življe na skupno delo v interesu države, ki jej hočejo dati nove ustavne temelje. Vse to reformiranje ustave je pri nas uprizorjeno za dobo, ko nastopi čas mirovne konference. Na znotraj utrjena, na zunaj zmagovita, takšna želi nastopiti Avstrija ob sklepanju miru, da pokaže sovrážnikom družino narodov, ki je srečna v novo zgrajeni hiši in katere hrepenenje ne sega več preko črno-žolnih mejnikov.

Lehko ne bo to delo, lahko za to ne, ker odklanjajo nemške meščanske stranke trdovratno vsako udejstvovanje načrtov slovenskih narodov, kakor so jih bili ti obrazložili v svojih deklaracijah ob začetku zasedanja državnega zbora. Resolucije Nemcev iz Češke, ki smo jih objavili včeraj, kažejo jasno, da ti ljudje sploh ne znajo

LISTEK.

A. P.

Poslanec Zavrlè.

(Dalje.)

Zenica sede na rob ponudenega stola, košaro si postavi na kolena. S tresočo roko si obriše obledele ustnice in nadaljuje:

„Gospod župnik so me poslali do vas! Poginila mi je edina krava, bila je breja, ravno meni, ki sem uboga vdova.“

„Podporo bi radi, aha!“

„Da, podporo bi rada, gospod poslanec! Gospod župnik mislijo, da bi vi pri gosposki zaprosili.“

„Da Vam kupi drugo kravo!“ —

jo prekine Zavrlè. Bom, seveda bom! To je važno agrarno vprašanje, kajpak! Število krav, ki so breje, se ne sme znižati. Narodno gospodarsko vzeto — ima za to skrbeti država. Zakaj država mora paziti na to, da se agrarno vprašanje lepo polagoma rešuje. Bom že govoril za vas, mamica. Zbogom!“

Zenica gleda v gospoda poslanca, poslušala njegove važne besede in se trudi, da bi jih tudi razumela. Ko Zavrlè konča, že-

nica obsedi, z rokami se nasloni na košaro in vprašajè gleda na gospoda poslanca.

„Z Bogom!“ — ponovi Zavrlè z močnim poudarkom kakor bi govoril gluhecu. Ker pa se ženica še vedno ne gane, doda zelo glasno:

„Bom že predlagal, mamica! Za danes ste opravili!“

„Zenica pokima. Čudne se ji zde besede gospoda poslanca. — „Učen je, zato so tudi njegove besede učene!“ si misli. In počasi oddide.

Zavrlè stopi zopet pred ogledalo, z roko si pogladi brado, popravi kravato, ki je zlezla na stran, s sredincem levice odirkne prašek z desnega rokava.

„Misel!... Kje sem bil?“ — premišljuje. „Krava me je zmotila — pozabimo jo!... Minister poškilil z levim očesom, potem me ošvrkne s pogledom, ves prestrašen. Zakašljam, da opozorim na svojo navzočnost. Takole začnem: Visoka vlada! Že stari Mirabeau, ta genialni državnik, je spoznal, da se mora vsakočasna vlada ozirati na ljudske zahteve... hm, želje, recimo...“

Zavrlè se prekine in pomisli:

„Bogvé, če je Mirabeau to res kdaj izrekel? Drugače začnem. Levica ostane mirna, s kazalcem desnice pa kažem narav-

nost v sredino dvorane, tako nekako med ministrskimi sedeži in klopni poslancev, da ne bo zamere...“

Ozre se v zrcalo in začne znova:

„Ljudsko življenje je edino pravo ogledalo nalog, ki jih ima država. Ljudsko življenje daje impulz mislim, ki jih predemo in opredelujemo v tej visoki zbornici... je, recimo... podobni smo sviloprejkam...“

Nekdo močno potrka na duri. Zavrlè se zgane in naglo odstopi.

„Naprej!“ — zakliče; nevolja mu spači obraz.

„Klanjam se vašemu blagorodju! Sluga ponižni, gospod poslanec!“

Mlad mož v črni obleki, s cilindrom v roki, kakor da je prišel na ples, se krivi na pragu.

„Želite, gospod?“

„Blagodušno oprostite, velečislani gospod poslanec, mojemu predrzemu nadlegovanju...“

Izroči mu vizitko; mudi se mu z naučenim govorom:

„Kakor vam znano, je pri zavodu, ki mu načelujete, vi, veleugledni gospod poslanec, razpisano mesto... Za to mesto sem zaprosil tudi jaz in prihajam, da vam tudi ustmeno svečano zatrdim svojo udanost...“

politično misliti. Nemške meščanske stranke nočejo spoznati, da je odvisna življenska sila države od volje vseh narodov, a ne samo od njihove. Da so imeli doslej izjemno stališče v državi, da so obvladovali državo, to je zasluga nemške birokracije, a ne morda njihovega političnega delovanja. Zadnje izjave Nationalverbanda in čeških Nemcev kažejo, kako malo razumevanja je pri teh ljudeh za svetovno politični problem Avstro-Ogrske. Desetletja trajajoče delovanje Nemcev za pridobitev in ohranitev hegemonije nad nenemškimi narodi je popolnoma opustošilo njihovo politično duhovnost, omejilo njihovo politično obzorje. Za malenkostne pridobitve jim je bilo več nego za velikopotezne akcije. Znak vsega njihovega političnega delovanja je bila malomeščanska omejenost, ki se je opajala ob frazah in udeleževala svojo nacionalno moč s tem, da je ob vsaki priliki preprečevala kulturno in gospodarsko napredovanje drugih narodov.

Slovenskemu socialističnemu delavstvu ne sme biti vseeno, kako se razvije politično življenje v monarhiji: Ali ostane še nadalje nadvlada enega naroda, ali pridemo do enakopravnosti vseh narodov. Po ogromni večini je odvisno slovensko delavstvo od nemških delodajalcev — Jesenice, Zagorje, Trbovlje, Idrija — in če se čutijo ti delodajalci tudi politično močnejši, tedaj bo šikan in persekucij še več, nego jih je bilo doslej. Časi so pač taki, da je za delavca politično vprašanje prav tako važno kakor gospodarsko. Če je delavec v očeh delodajalca član manjvrednega naroda, tedaj bo tudi gospodarsko zatiranje večje.

Nemške meščanske stranke napovedujejo oster boj vsaki vladi, ki bi bila pravična tudi nenemškimi narodom v monarhiji. Zatrjujejo, da bo nemški narod edin v tem boju. Dobro! A edini bodo tudi slovenski narodi, tudi slovenski delavec pokaže tedaj, da postavlja narodno svobodo nad razredne interese.

Politični pregled.

— **Avstrijska politična družba** je priredila sestanek, ki so se ga udeležili člani gosposke zbornice, državnozborni poslanci in različni politiki. Dr. Krek je zastopal mnenje, naj prične delovati Avstrija za mirovno politiko in za zedinjenje narodov. Svoj govor je končal z besedami: „Mir, svoboda, kruh, kultura!“ Znani profesor dr. Förster iz Monakovega je izvajal, da ve-

„Že prav, že prav!“ — ga prekine Zavrlé. Došlec se zmede in preskoči sredino naučenega nagovora.

„Priporočam se vašemu blagorodju in prosim, da bi blagohotno upoštevali moje izredne zmožnosti, ki so naravnost kolosalne, v kolikor se namreč tiče...“

„Vem, vem!“

„Ostanem vam hvaležen, udan do konca dni...“

„Hvala!“ — Zavrlé se mu pokloni in reče:

„Tudi če se ne bi zglasili pri meni, gospod, se bi odločil — toliko vam že smem zaupati — glasovati za vas. Vsekakor! In če bi bil prisiljen odložiti predsedstvo zavoda in izstopiti iz upravnega odbora — pravica mora zmagati! To je bilo moje geslo, je in ostane na vekomaj. Bodite uverjeni in tudi potolaženi mladi gospod, da bom napel vse svoje moči v vaš prid. Prepričan bom gospode od odbora, da bodo vašo imenitno prošnjo vestno uvaževali in upoštevali. Naj bo pravica!“

Zavrlé se znova pokloni, seže prosilcu v desnico, jo iskreno stisne in že sta zunaj. Še en površni poklon in Zavrlé je zopet sam.

(Dalje prih.)

rujejo v nevtralnih državah splošno, da deluje predvsem lahko Avstrija za mir. Avstrija pa deluje najboljše za svetovni mir na ta način, da pospešuje uresničenje samodoločevanja avstrijskih narodov. O Nemcih v Avstriji je dejal, da se ne znajo poglobiti v tuje pravice, ker so nacionalno preveč samopašni. Bela vrana iz nemškega Nationalverbanda, profesor dr. Redlich, soglašal s izvajanjem dr. Försterja in meni, da pridemo do miru le z demokratizacijo in da dobimo v Avstriji mirne razmere, morajo nastopiti Nemci spravljivo napram drugim narodnostim. Češki socialni demokrat, dr. Šmeral je govoril kot Čeh in Avstrijec. Upa, da se združijo vsi narodi v Avstro-Ogrski. Težko bo doseči ta cilj in glavna naloga pade na Nemce. Nato je bila sprejeta z vsemi proti 4 glasovi sledeča resolucija: Zborovalci zahtevajo, da vztraja avstro-ogrška vlada, ki je prva priznala formulo miru s sporazumljenjem, na tej poti. Avstriji v korist ni le konec te strašne vojne, temveč treba jej je tudi miru v notranjosti. Le Avstrija, ki je že dosegla narodnostno uredbo, bo lahko uspešno branila pri mirovnih pogajanjih svoje interese. Zborovalci pooblašajo zato sklicatelje, da takoj osnujejo organizacijo z nalogo, da pridobi javno mnenje za prepoved Avstrije na podlagi resnične demokracije in narodne enakopravnosti.

— **Gosposka zbornica.** Proračunski odsek gosposke zbornice je zavrnil zakon, sklenjen od poslanske zbornice, za povišanje vzdrževalnine družinom vpoklicanih vojakov in je pritrdil predlogu vlade, ki predlaga le neznatno povišanje. Poslanska zbornica mora tedaj še enkrat obravnavati ta zakon. V poslanski zbornici je bil sprejet zakon glede vzdrževalnin s sledečimi določbami: Za Dunaj po 2 kroni na dan, za kraje s prvo in drugo aktivitetno doklado po 1 K 80 v., za vse druge kraje po 1 K 60 vin. na dan in onim, ki ne plačujejo stanovanja, se odbije 20 odstotkov. Vladni predlog pa je: Za Dunaj in kraje s prvo in drugo aktivitetno doklado po 1 K 80 vin. na dan, za vse druge kraje po 1 K 40 vin. in 20 odstotni odbitki za one, ki ne plačujejo stanovanj.

— **Za upostavitve ustavnih razmer v Bosni in Hercegovini.** Zastopniki bosanskega sabora dr. Sumarić in dr. Dulibić sta bila skupno z drjem. Korošcem pri skupnem finančnem ministru Burianu, da zahtevajo otvoritev bosanskega sabora. Konference se nadaljujejo v Budimpešti. Predsednik jugoslovanskega kluba dr. Korošec je izročil ministrskemu predsedniku Seidlerju interpelacijo, kjer protestira proti neustavnim razmeram v anektiranih deželah, proti vojaški justici, obsodbi zaradi političnih deliktov in proti interniranju in konfiniranju na tisoče oseb. Interpelacija se pritožuje tudi nad uporabo šestdesetletnih za službo na fronti in v zaledju. Prebivalstva je v anektiranih deželah 2.800.000, izgube med vojno pa znašajo ogromno število, pol milijona.

— **Srbska vlada se preseli v Solun.**

— **Stockholmska konferenca.** Italijanski „Corriere della sera“ prinaša dopis iz Londona. Dopisnik trdi, da stockholmska konferenca še ni zagotovljena. Ruski delegatje stavijo pogoje, ki jih ententni socialisti ne morejo sprejeti. Rusi zahtevajo, da pretrgajo socialisti zveze z drugimi strankami in da se pismeno zavežejo izvesti vse sklepe konference. Čeprav so Rusi že nekoliko odnehali od svojih zahtev, vendar še ni zagotovljena udeležba francoskih in angleških socialistov. Za predsednika konference je potrjen Brantnig, za zapisnikarja Huysmans. Oba sta izjavila, da odložita mesti, če se ne udeležijo konference tudi angleški in francoski socialisti. — Holandsko skandinavski odbor je prosil za prepustitev parlamenta za mednarodno konferenco. — Huysmans odpouje v Peterburg

v zelo važni zadevi, od tam se pelje v London in se vrne pred začetkom splošne konference zopet v Stockholm.

— **Novi nemški kancler dr. Mihaelis.** Novi nemški kancler je bil sprejel v soboto zvečer zastopnike večine, v kateri so tudi nemški socialni demokratje. V nedeljo je pa sprejel tudi manjšino, ki razglašala o njem, da je dobila o pogovoru najboljši vtisk. Nemški nacionalni liberalci razglašajo, da bo moral ubrati novi kancler srednjo pot. „Vorwärts“ pristavlja k tej opazki: „Torej Bethmann Hollweg II.! Ali gospod Mihaelis bi takoj dokazal, da se ni ničesar naučil iz zgodovine, če meni, da je srednja pot, na kateri se je zgrudil njegov prednik, še hodna“.

— **Finski deželni zbor** je sprejel predlog o osemurnem delavniku v tretjem branju. V teku nočne seje je sprejel soglasno tudi zakon za reformo občin. Finsko ljudstvo se živo zanima za delovanje svojega deželnega zbora. Peterburška brzobjavna agencija poroča: Vsled vladajočega razburjenja med prebivalstvom, ki je v zvezi z razpravami v deželnem zboru o osemurnem delavniku in občinski reformi, je bil v vaši blizu Abo krvav spopad med delavci in zemljiškimi posestniki. Sedem delavcev je bilo mrtvih.

— **Gibanje Ukrajincev.** Včeraj objavljeni odstop treh ruskih ministrov je v zvezi z gibanjem Ukrajincev po samostojnosti. Odstopivši ministri ne soglašajo z avtonomističnimi težnjami Ukrajincev. Začasna ruska vlada razglašala sledeče o ukrajinskem vprašanju: Za upravo ukrajinskega ozemlja se ustanovi generalno tajništvo, sestavljeno iz osebja, imenovanega od vlade v soglasju z ukrajinskim narodnim svetom in iz zastopnikov ostalih narodov, prebivajočih v Ukrajini. Začasna vlada smatra za neobhodno potrebno, da se vzdrži bojna enotnost armade in zavrača odredbe, ki bi kršile enotnost armadne organizacije. Vlada smatra za mogoče, da se ohrani tudi vnaprej najožja nacionalna enotnost Ukrajincev v armadi in da se izpopolnujejo enote izključno le z Ukrajinci. Zato pozove vlada v sporazumu z osrednjim svetom posebne ukrajinske delegate v kabinet vojnega ministrstva, v generalni stab in jih dodeli tudi vrhovnemu poveljniku armade.

— **Odbor ruskega delavskega in vojaškega sveta** se je konstituiral kot delni parlament. 257 članov tega odbora razglašajo duno za razpuščeno. (Ta vest prihaja iz Kodanja in jo je treba sprejeti zelo previdno). Bajje poročajo „Daily News“ o preobratu v razpoloženju ruskega ljudstva, ki demonstrira po peterburških ulicah in zahteva odstop vlade. Vso oblast naj dobi delavski svet. — Če je le vse res.

— **Francoski socialisti** bodo na ponedeljkovi seji zbornice vprašali vlado, kakšno stališče zavzema kot vojskujoča se država napram dogodkom v Nemčiji in napram eventualni popolni demokratizaciji Nemčije z vidika miru. — Tudi na Francoskem imajo gibanje za reformo ustave. Sodrugi Renaudel in tovariši vztrajajo na tem, da se skliče v Verzajl nacionalni zbor, to je skupno posvetovanje poslanske zbornice in senata. — Francosko časopisje precej nezaupljivo presoja izpremembo na kanclerskem mestu. List „L'evenement“ kliče Nemcem: Napravite revolucijo!

— **Židje in mirovni kongres.** Iz Newjorka poročajo: Wilson je sklical posebno komisijo, ki naj predela za mirovni kongres vprašanje Palestine in sploh židovsko vprašanje.

— **Kraljeve skrbi.** Angleški kralj je izpremenil za svojo rodbino ime. Odslej se bo imenovala angleška kraljevska rodbina Windsor. Predniki angleškega kralja so bili namreč nemškega pokoljenja in sicer so bili iz rodbine Hanoveržanov.

Dnevne beležke.

— **Slovenska Matica.** Kakor znano je bilo delovanje „Slovenske Matice“ oblastveno ustavljeno kmalu po izbruhu vojne. Sedaj je osrednja vlada dovolila, da prične Matica zopet svoje redno delo. Odbor Matice je imel že sejo, na kateri je sklenil, da skliče čimprej občni zbor. Slovenska Matica vabi na pristop. Letni prispevek Matice znaša 4 krone, za katere dobe člani vsako leto več knjig. Vse naše organizacije, ki razpolagajo s knjižnicami, pozivljamo, da se priključijo Matici kod redni člani in naj vpošljejo letni prispevek na naslov: Slovenska Matica v Ljubljani.

— **Dobrotniki.** Med vojno se je silno bujno razcvetel sistem dobrotnikov in dobrodelnosti. Človeku se že gabi, če čita vsak dan najmanj v treh listih en in isti slavospev: Preblagorodni gospod N. N. je daroval 5 K v ta in ta namen. Blagemu dobrotniku se zahvaljujemo. In potem pohvalijo „preblagorodnega“ še na javnih sejah, mogoče dobi tudi še kako pismeno zahvalo in preblagorodni si res domišljuje, da je storil bog zna kaj. Od darovalca je naravnost nizkotno, da si ne prepove javnih pohval, in za tiste, ki izrekajo take pohvale, je poniževalno, zlasti če so prepričani, da je dal darovatelj iz popolnoma drugih nagibov kakor iz dobrosrčnosti. Hinaščino pa uganjajo vsi skupaj. Da je človek vedno in povsod dober in pripravljen pomagati, to mora biti tako nekaj samo po sebi umevnega, da ni treba posebnega naglašanja te lastnosti. Pa govorimo v vznešenih besedah o kulturi! Kaj je kulturno, če zahtevamo, da dvigajo venomer okolo nas kadilnice? Naj ne ve levica, kar dela desnica — kako daleč smo še od splošne uresničitve in splošnega spoštovanja tega lepega načela. Dobrotniki in dobrodelnost, oboje pa je znak gnilobe našega družabnega reda.

— **Javen rudarski shod v Idriji** je bil ob obilni udeležbi v nedeljo 15. t. m. dopoldne v Antonijevi čakalnici. Na shodu so govorili: Brus, Treven, Gangl in Straus. Resolucije, ki so bile navdušeno sprejete glede delavskih težav objavimo v „Delavcu“.

— **Iz napačnega strahu pred bombami je zblaznel.** Prevoznik žgane rude Ivan Poženel v Idriji je popravljaj na železniški progi v žgalnici stroj. Naenkrat pa se odpne na oddaljeni strmi progi voziček ter neopaženo pridrči z vso silo v stroj. Mislil je, da zopet treskajo sovražne bombe in je pri tej prči zblaznel. Tekel je kričaje in je pri zaganjanju napolnjen zabojev ter se zakopal v zaganjanju. Le z veliko težavo so ga spravili iz zaboja, toda ostal je blazen.

— **Malo več obzirnosti prosimo.** V ponedeljek ob 9. dopoldne so zopet pričeli pokati nad Idrijo obrambni topovi, v cerkvi so zvonili in parna piščalka je tulila. Ljudje so zbegani leteli v zavetišča. Po kakih šestih ali sedmih strelah so se baterije šele prepričale, da je zrakovlov naš, ne sovražen. Prosimo torej v tem oziru več obzirnosti, ker strah občinstva je že itak neznosen, poleg tega pa bi se bila lahko pripetila nesreča tudi našemu zrakovlovu s strelji.

— **Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju v Ljubljani** od 8. julija do 14. julija: Novorojencev 16, mrtvorojenca 2, umrlo 20, od teh domačinov 12 in 8 tujcev. Za grižo je umrla 1 oseba, za vrtico 1 in za jetiko 4 osebe, od teh 2 tujca, za različnimi boleznimi 14 oseb. Na nalezljivih boleznih je obolelo: Na tifuzo 1 tujec in 8 vojakov, na grižo 125 vojakov, na vrtico 2 domačina.

— **Iz Hrastnika** nam pišejo: Pri nas je veliko zanimanje za dnevnik. Delavci

so med vojno marsikaj doživeli, da so se jim odprle oči. Začeli so trezno razmišljati o svojem položaju in so uvideli, da se predrugači njih borno življenje edino s samopomočjo, to je z organizacijo. Strokovna organizacija rudarjev pridobiva pri nas od dne do dne več članov. Lepo števílo je že pristopilo, a dolžnost rudarjev samih je, da pridobe še ostale. Strokovna organizacija brez politične izobrazbe je pa za delavstvo vedno v nevarnosti, da se razbije. Treba je torej, da vsak delavec čita delavski dnevnik, da se izobrazí. Kajti le izobražen, politično zrel delavec je zanesljiv in zvest svoji organizaciji. Kdor še ni naročnik „Napreja“, naj se takoj naroči. Naroči se lahko pri raznašalcu sodr. Filipu Šmitu ali pa v kons. društvu. — Pomanjkanje živeža je pri nas zelo občutno. Rudarji se preživljajo samo z moko, malo slanine, s cikorijo in s sladkorjem. Razume se, da bo treba več živeža, ako naj ostane delavstvo pri življenju. Rudarji hodijo itak le še kot sence okolo.

— **Graške delavke v municijskih obratih** so priredile v sredo 18. julija demonstracijo. Te delavke dobivajo tedenske mezde celih 21 kron!! Živeti ne morejo ob tem zaslužku, umreti pa tudi ne. Ob treh popoldne, ko so prenehale delati, so odšle delavke — 500 jih je bilo — iz tovarne po mestu k uradu pritožbene komisije, kjer je šla deputacija delavk h generalu Franzu in mu razložila svoje zahteve. General je izjavil, da ukrene takoj vse, da ustreže zahtevam delavk. Ko je deputacija razložila tovarišicam uspeh pogovora, so delavke mirno odšle.

Iz stranke.

Sodrugom in sodružicam na Kranjskem na znanje! Strankin davek (20 vin. za mesec in osebo) je odslej pošiljati blagajničarki dež. soc. dem. organizacije na Kranjskem sodr. Al. Štebi, Učiteljska tiskarna v Ljubljani. — Kjer so krajevne organizacije prenehale delovati, naj zopet konstituirajo odbor ter ga naznanijo načelniku kranjske dež. organizacije sodrugu Hlebšu, Ljubljana, tvrdka Jax.

Majski spis za l. 1917. Vsi oni, ki še niso poravnali svojih obveznosti za majski spis naj to nemudoma store.

Sodrug! Sodružice! Z ozirom na to, da se naš dnevnik kar najbolj razširi, prosimo vsakega sodruga, da nam naznani takoj vse one, ki bi mogli biti naročniki našega dnevnika. Doba je važna in potrebno je, da je socialno demokratičen dnevnik kar najbolj razširjen. Stori mo vsa k svojo dolžnost! — „Naprej“ naj se pošilja tudi sodrugom vojakom, ki potrebujejo novice iz delavske domovine.

Aprovizacija.

Kuhanje v zabojih in pomanjkanje premoga. Nevtralna Danska, ki jo zadenejo gospodarske težave vojne le deloma, nam je glede štedenja lahko mnogokrat za zgled. Precejšno olajšavo pri pomanjkanju premoga so dosegli s tem, da so občine same prevzele nabavo kahalnih zabojev. Razdelile so na gospodinjstva te zaboje, katerih nabava je zelo po ceni. Tudi navodila za vporabo je občina preskrbela. S kuhanjem v zabojih se prištedi veliko premoga. Treba je samo nekoliko vaje, da se privadi kuhanju. Posebno v poletnem času je kahalni zaboj prav hvaležna naprava, ker ne razširja toplote. Vročina v kuhinji je neznosna in tudi zdravju škodljiva, že zaradi tega so priporočljivi kahalni zaboji v gospodinjstvu. Po zimi je seveda drugače. Delavec rabi kurjavo za kuhanje, a obenem za ogrevanje stanovanja. Za dvojno kurjavo nima sred-

stev. Na mestu bi bilo, če bi se zavzele za to novost občina ali naše Konsumno društvo za Ljubljano in okolico. V Nemčiji in na Dunaju to ni nikakšna novost. Toraj poizkusiti je treba. — um. —

Iz deželnega gospodarskega sveta — na Štajerskem v Gradcu. „Arbeiterwille“ poroča o seji, ki je bila pod predsedstvom namestnika Claryja. Na seji so razpravljali o nabavi masti, jajc, sladkorja za vkuhanje itd. — Pri nas na Kranjskem ni o tem nič slišati, dasi bi bilo potreba temeljitega razgovora o maršičem. N. pr. na deželi (Jesnice, Idrija, Tržič) je strašno pomanjkanje jajc, masti itd. Bilo bi treba marsikaj ukreniti. Industrialni kraji trpé pod težo razmer. Občinske aprovizacije niso kos nalogi, deželna vlada kot vrhovna aprovizacijska in stanca v deželi je pa vesela, če jo v miru puste...

Prehrana poljskih delavcev. Ministrstvo za prehrano naroča političnim oblastem, da naj dobe poljski delavci pod vsakim pogojem potrebna živila, da ne prenehajo z delom. Tako hočejo preprečiti škodo ki bi lahko nastala za aprovizacijo prihodnjega leta. Prizadeti naj se oglase pri svojih aprovizacijskih uradih.

Proti prezgodnji prodaji čebule. C. kr. deželna vlada naroča okrajnim glavarstvom in mestnemu magistratu, da naj preprečijo prezgodnje ruvanje čebule, ker se na ta način dela splošni aprovizaciji velika škoda. Ravnotako bo treba preprečiti prezgodnjo izkopavanje krompirja ter izvoz zelja.

Vojne kuhinje. Konec maja se je vršila v Teplicah na Češkem konferenca županov topliškega okraja, ki se je zedinila za ustanovitve vojnih kuhinj po okraju. Vsaka občina ustanovi tako kuhinjo, koji načeluje odbor, ki je sestavljen iz 3 zastopnikov meščanstva in iz 3 zastopnikov delavstva in ene zastopnice žen. Predseduje župan. Eventuelne izgube pokrijejo občine. — 3. junija se je v Teplicah vršila konferenca tamošnje soc. dem. stranke, ki je na predlog poslanca s. Seeligerja sklenila, da se delavstvo udeleži sodelovanja v upravi vojnih kuhinj. — V Ljubljani je bila vojna kuhinja ustanovljena na predlog s. Ant. Kristana v odboru „za prehrano ubožnejših slojev“. Mislili smo, da bo ta odbor upravljal to kuhinjo — ali — seje ni že davno bilo, ali saj zastopnikov delavstva niso nič več povabili. Od tod tudi, da vojna kuhinja ne uživa ugleda in da se toliko po nepotrebem govori. — Prav potrebno bi bilo, da se uredi tudi odbor vojne kuhinje, ki naj bi obstojal iz 3 zastopnikov občine, iz 3 zastopnikov onih, ki jedo v ti vojni kuhinji ter 3 zastopnikov delavstva, predsedoval naj bi odboru župan ali po njem določeni obč. odbornik. Ta odbor naj bi potem bil 1. instanca, aprovizacijski odbor pa 2 in zadnja.

Razno.

* **80 vagonov premoga je zgorelo v Pragi.** Premog je bil naložen v kleti in pripravljen za razdelitev pozimi. V nedeljo so skladali še od transporta mokri premog v klet. Mokri premog se je vnel sam od sebe, pričel tleti in v ponedeljek opoldne je bila vsa zaloga v plamenih. Ognjegasci niso mogli ustaviti požara in zgorelo je vseh 80 vagonov.

* **Bivši ruski car** ima zelo slabe živce. Ko se je vozil pred nekaj dnevi s kolesom po parku, je padel s kolesa in si ranil nogo. Prestrašil se je tako, da je — omedlel!

* **Pomanjkanje premoga na Reki.** Na Reki so prepovedali porabo vode od 9. zvečer do 6. zjutraj, ker nima mestni vodovod dovolj premoga.

* **Deficit južne železnice in izpremembe tarifov.** Južna železnica namerava odpraviti vse izjemne tarife, da spravi v ravnovesje izdatke in prejemke. Znižani pre-

vozni tarifi veljajo na južni železnici za prevoz rjavega premoga iz čeških revirjev v Prago in na Dunaj, dalje za prevoz lesa, gnojil i. t. d. Enako akcijo izvede tudi državna železnica.

* **Živali v ognju.** Zelo zanimivo je, kar pripovedujejo vojaki s fronte o zadržanju živali med grmenjem topov. Ko so bili na francoski fronti najhujši boji ob „Mrtvem možu“, je sedelo več ptic na robovih strelskih jarkov in žvrgoleli so kakor ob majskem jutru. Dvojica prepelice ni zapustila gnezda ob najhujši šrapneljski toči. Še bojazljivi zajec je obiskoval dan za dnem vse kotline, ki so jih izkopal granate, čeprav je bil svinčen dež okolo in okolo. Živali so hitro spoznale, da ne velja ogenj njim kakor ob mirnih časih. Izmed domačih živali so najpogumnejše mačke in ostanejo vojaštvu zveste na najdaljših pohodih.

* „Na kurja očesa jim je treba stopiti.“ Pruski junker pl. Bonin je izdal na svoje volilce v novoštetinskem okraju proklamacijo, kjer dolži socialne demokrate veleizdajskih namenov. Potem pa pomirjuje svoje volilce, češ z revolucijo socialistov ne bo nič, če jim le vlada trdo stopi na kurja očesa. — Zelo dobro sredstvo!

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj, 19. julija. (Kor. urad.) Uradno se razglašča:

VZHODNO BOJIŠČE.

Južno od Kaluša so poskusili Rusi z močnimi silami zopet zavzeti iztrgane jim višine. Njih napor se jim je z velikimi izgubami ponesrečil.

Severno od Dnjestra tja proti Brodom so povzročila uspešna podvzvetja čet v sunkih živahen topovski ogenj, ki se je stopnjeval zlasti danes zjutraj v posameznih v odsekih do precejšnje sile.

Tudi v Voliniji so stopile avstro-ogrške in nemške čete v sunkih uspešno akcijo.

ITALIJANSKO IN JUGOVZHODNO BOJIŠČE.

Nobenih posebnih dogodkov.

Šef generalnega štaba.

* * *

NEMSKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 19. julija. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armadska skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Na Flandrskem se nadaljuje artiljerijska bitka. Kljub dežju je bilo bojno delovanje zbranih artiljerijskih mas dan in noč zelo močno.

Nasilno izvidno delovanje Angležev v pokrajini ob obali in vzhodno od Ypresa smo pred svojimi črtami razbili.

Na fronti v Artoisu je bilo streljanje na več točkah od kanala La Bassée do južnega brega Scarpe živahno. Jugozapadno od St. Quentin so zajuršale hesenske čete po močnem streljanju francoske višinske pozicije v širini 1 km. Sovražnik je pustil večje število vjetih in več strojnih pušk v naših rokah ter je zvišal svoje izgube s protinapadi, ki so se zvečer in zjutraj brez uspeha zlomili pred zavzetimi jarki.

Armadska skupina nemškega prestolonaslednika.

Bojno delovanje je ostalo včeraj v majhnih mejah. Včasih je oživel v posameznih odsekih ob Aisni, v Champagni in na levem bregu Mose. Ob Visoki gori je prisilil naš uničevalni ogenj Francoze, da so opustili dele nedavno tam zasedenih tal. V gozdu pri Avocourtu je dovedel lasten napad do zopetnega zavzvetja nekaterih dan poprej izgubljenih delov pozicij.

Armadska fronta generalfeldmarsala vojvode Albrehta Würtemberskega.

Ničesar novega.

VZHODNO BOJIŠČE.

Armadska fronta generalfeldmarsala princa Leopolda Bavarskega.

Že več dni sem živahno streljanje južno od Dvinska in Smorgona je trajalo tudi včeraj. Severozapadno od Lucka in ob vzhodnogališki fronti so prinesla pedvzvetja čet v sunkih, ki so imeli za posledico tudi naraščanje ognja, mnogo vjetih. Južno od Dnjestra so napadli Rusi južno od Kalusa od nas zopet zavzete višinske pozicije z močnimi silami. Povsod smo jih s težkimi izgubami zavrnili.

Med Gozdnatimi Karpati in Črnim morjem nobenega večjega bojnega delovanja.

MAKEDONSKO BOJIŠČE.

Med Ohridskim jezerom in Prespo, ob Dobrem polju in na levem bregu Vardarja živahnejše streljanje.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

„**ASANOL**“ ima presenetljiv uspeh pri pokončanju zoharjev, škarkov, mravelj itd. Ena (zakon. varovan) škatljica stane **1 krono**.

„**Piff - Paff**“ (nadomestilo za podganjo smrt) najboljšo sredstvo za streljanje podgan in miši. 1 pušica stane **K 1.50**.

„**St. Valentinov redilni prašek za prešiče**“ je edino uspešno pri prebavi krme, zaradi tega izredno redi meso in toliščo. **1 zavojček stane 1 krono**.

Dobi se vseh prodajalnah **konsumnega društva za Ljubljano in okolico**.

F. BATJEL

Prej v Gorici.

Ljubljana, Stari trg 28

Moška in ženska dvokolesa

še s staro pnevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke.

Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Mehanična delavnica na Starem trgu št. 11.

Konsumno društvo

za Ljubljano in okolico

r. z. z. o. z.

v Ljubljani.

Pisarna: Ljubljana-Šiška, Kolodvorska ul. 56.

Osrednje skladišče: Kolodvorska ulica 56.

Prodajalne:

1. Ljubljana—Šiška, Kolodvorska ulica 56.
2. „ Sodne ulice 4.
3. „ Krakovski nasip 10.
4. „ Udmat, Bohoričeva ulica 12.
5. Vič—Glince, Tržaška cesta.
6. Vič—Rožna dolina 165.
7. Tržič na Gorenjskem.
8. Sava (okr. Jesenice) na Gorenjskem.
9. Jesenice na Gorenjskem.
10. Koroška Bela—Javornik.

Prodaja se le članom.

Pristopnina 1 K.

Delež 40 K.

V letu 1916-17 (od 1. julija 1916 do 30. junija 1917) se je oddalo blaga med zadružnike za 2,000.000 kron.

Zadružnikov (30. jun. 1917): 2500 rodbin.

Družbeno premoženje 1. junija 1917:

Rezervni zaklad	K 20.400.
Dispozicijski	K 11.750.
Bolniški	K 15.000.
Pogrebni	K 1.000.
Penzijski	K 6.000.
Deležni	K 60.000.

Vsa pohištvena in stavbena mizararska dela

prevzame

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev

reg. zadruga z om. poroštvom

Vič-Glince pri Ljubljani

po izredno solidnih cenah in jamči za dobro izvršbo.

ima že doslej najboljše reference.